

Udvalgets bemærkninger til lovudkastet om søforklaring.

Regler om en skibsførers pligt til i anledning af søulykker eller visse andre hændelser, der indtræffer under skibets rejse, at afgive søforklaring findes allerede i Danske lovs 4-3-10 og senere lovbestemmelser, bl. a. lov af 19. februar 1861 § 16. I søloven af 1. april 1892 findes bestemmelser om søforklaring i § 40, der fastslår skibsførerens forpligtelse til i visse nærmere angivne tilfælde at afgive søforklaring og fastsætter regler om, hvor søforklaring skal afholdes, og inden for hvilke frister anmeldelse herom skal indgives. I lov af 12. april 1892 om oprettelse af søretter uden for København samt om søforklaring og søforhør indeholdes de processuelle regler om afholdelse af søforklaring, hvilke regler er opretholdt ved retsplejelovens § 213.

Sølovens § 40 har uændret været gældende, siden loven trådte i kraft den 1. januar 1893, bortset fra at der ved lov af 23. maj 1902 er gennemført den ændring, at søforklaring uden for riget tillige kan afgives for vedkommende danske konsul, såfremt denne af udenrigsministeriet har fået særlig bemyndigelse til at modtage sådanne forklaringer.

Spørgsmålet om en revision af sølovens regler om søforklaring har gennem de senere år været rejst fra flere sider, navnlig på grundlag af en kritik af søretternes sammensætning og virkemåde. Under de indledende forhandlinger om tilvejebringelse af et nordisk lovsamarbejde med hensyn til revision af visse bestemmelser i søloven har spørgsmålet om søforklaring fået en fremtrædende plads og er nævnt i kommissoriet for samtlige nordiske sølovkomiteer.

Det har været drøftet både under de nordiske forhandlinger og i udvalget, om systemet med søforklaring helt burde opgives, men man er blevet stående ved det standpunkt, at søforklaringsinstituttet utvivlsomt på grund af dets værdi som oplysningsmiddel bør bevares, men på forskellig måde udbygges og reformeres.

Fra rederside har der været fremsat

ønske om tilvejebringelse af en „antidiskriminationsregel“, d. v. s. en regel, der gør det muligt at undlade afgivelse af søforklaring i visse tilfælde af sammenstød med fremmed skib for derved at undgå den ulighed med hensyn til adgangen til udnyttelse af bevismateriale, som kan blive følgen af, at der skal afgives en offentlig tilgængelig søforklaring for det danske skib, medens der eventuelt ikke påhviler modparten en tilsvarende pligt. I den norske sølovs § 40 blev der ved en lovændring i 1938 indføjet en bestemmelse, der i et sådant tilfælde giver adgang til under visse forudsætninger at udsætte eller undlade afgivelse af søforklaring. Denne regels udformning har i Norge givet anledning til nogen kritik, men der har både under det nordiske samarbejde og i udvalget været enighed om at søge gennemført en antidiskriminationsregel om end i en noget anden form end den gældende norske lovregel. Der skal herom henvises til de mere udførlige bemærkninger til udkastets § 306.

Udvalget har i øvrigt i samarbejde med de andre nordiske sølovkomiteer underkastet samtlige bestemmelser om søforklaring en kritisk gennemgang, og der er herunder opnået enighed om at opstille bestemmelserne i et nyt 13. kapitel, ligesom der i det væsentlige er tilvejebragt enighed om en ensartet udformning af reglerne om søforklaring. De fire nordiske lovudkast findes optrykt som bilag 8.

Opregningen af de tilfælde, hvor der efter udvalgets mening bør være pligt til afgivelse af søforklaring, er udvidet og opstillet mere systematisk. Det samme gælder reglerne om, hvor søforklaring skal afholdes, og om fristerne for anmeldelse til søforklaring m. v. Som noget nyt er foruden den fornævnte antidiskriminationsregel optaget en bestemmelse om adgang til at begære ny søforklaring, hvis nye oplysninger er fremkommet (§ 307), og hjemmel for handelsministeriet til at fritage for pligten til at afgive søforklaring, hvis sagen skønnes